Mitropolitul Irineu de Bačka a vorbit despre „postumanism” în domeniul bioeticii

Serviciul de comunicare al DREB, 14.01.2025. *Arhiepiscopul Irineu de Novi Sad, Mitropolit de Bačka (Biserica Ortodoxă Sârbă) și-a împărtășit reflecțiile cu privire la provocări atât de stringente pentru conștiința creștină precum cele legate de domeniul bioeticii în domeniile cercetării științifice moderne și dezvoltării tehnologice într-un interviu acordat ediției din Belgrad a revistei „Pečat”. Mai jos este o traducere a acestui fragment din publicație.*

- Omul modern este bântuit de probleme bioetice, de la inseminarea artificială și maternitatea surogat până la schimbarea chirurgicală și hormonală a sexului și eutanasie. La un moment dat, editura Episcopiei de Bačka a publicat un document al Bisericii Ortodoxe Ruse, „Fundamentele conceptului social”, care, printre altele, tratează în detaliu aceste probleme. Ce poate spune Biserica Sârbă despre aceasta omului modern? Unde ne conduc căile „postumanismului” în domeniul bioeticii? Unde ne duce supunerea oarbă față de ideea de Progres?

-Căile bioetice ale „postumanismului”, pe care le-ați indicat succint și, în același timp, exhaustiv (fertilizare artificială, schimbare de sex, eutanasie...), nu sunt altceva decât un drum fără ieșire al antiumanismului. Acestea conduc rasa umană și planeta Pământ către pieire și moarte. În aceasta constă, de fapt, scopul și programul noii „elite mondiale” autoproclamate, care o proclamă fără jenă în fiecare zi, susținând că există prea multe ființe umane în lume și că omenirea, pur și simplu, va „consuma” toate resursele, dacă nu i se reduce numărul până la „miliardul de aur”, condus de această „elită” (și de cine altcineva?). De cel care îi insuflă acestei elite încrederea în dreptul său asupra acestor gânduri monstruoase și planuri diabolice – nemaivăzute în istoria mondială – desigur, păstrează o tăcere vicleană. Dar noi, creștinii, știm fără greșeală cine este acesta – este diavolul, de la început ucigător de oameni (Ioan 8:44).

Prima dumneavoastră întrebare, unde ne conduc căile „postumanismului” sau „transumanismului”, ați completat-o magistral cu următoarea: unde ne conduce ascultarea oarbă față de ideea Progresului. La prima vedere, această perspectivă pare ciudată, provocând o întrebare firească: ce legătură are o ideologie periculoasă, înfricoșătoare și extrem de pervertită sau, mai precis, o himeră istorică a unei realități metaistorice – în care, deși mai există lucruri, omul nu mai există – cu ideea profund umană și, am putea spune, pur creștină, ba chiar comună monoteismului în ansamblu, a progresului, a mișcării spre Eshaton, spre Sfârșit ca Țel și împlinire a sensului istoriei, înțelese ca o mișcare rațională, logosică și providențială de la punctul inițial Alfa la punctul final Omega?

În opinia mea, această legătură există, fără îndoială! Căci, dacă percepem și înțelegem progresul ridicat pe piedestalul Progresului într-un sens „principial”, „generalizat”, „secular”, ideologic și religios „neutru”, fără o legătură ontologică organică cu Hristos și Biserica Sa, atunci acesta nu mai este progres și nici Progres, ci doar „progres în moara morții”, așa cum l-a caracterizat acum aproape o sută de ani Sfântul Iustin Popovici, în remarcabilul său tratat teologic-filosofic cu același nume, pătruns de un spirit profetic aprins.

Acest text minunat și cutremurător pare scris tocmai pentru momentul teribil pe care îl trăim – poate chiar, ferească Dumnezeu, un moment fatal – al istoriei mondiale. De aceea, cu permisiunea dumneavoastră, voi cita pentru cititorii „Pečat” câteva gânduri și concluzii importante din el.

Sfântul stareț Iustin începe cu reflecții triste despre Pământ ca fiind singura „planetă a morții” și despre om ca o ființă tragică, prizonier al morții. „Este tragic să fii om, — scrie el, — incomparabil mai tragic decât să fii țânțar sau melc, pasăre sau șarpe, miel sau tigru”, deoarece omul „rămâne mereu prizonier într-o temniță surdă a morții, unde nu există nici ferestre, nici uși.” Și continuă, în termeni din ce în ce mai duri: „Născut în lume, omul este, din prima clipă, un candidat la moarte... Pântecele care ne naște nu este altceva decât sora geamănă a mormântului... Moartea este primul dar pe care o mamă îl oferă copilului său nou-născut.”

„În fiecare trup omenesc se ascunde și zace cea mai cumplită și incurabilă boală – moartea.” În acest context, el îl citează pe dreptul și mult-încercatul Iov: „*Gropii îi voi spune: «Tu ești tatăl meu», iar viermilor: «Voi sunteți mama și sora mea»* (Iov 17, 14). După acest diagnostic necruțător, el pune o întrebare implacabilă: „Este posibil progresul? Este logic? Este justificat? Este necesar progresul într-o lume în care moartea este cea mai de netrecut necesitate?” Această întrebare înseamnă, de fapt: „Au sens o astfel de lume, o astfel de viață, un astfel de om?”

Și imediat răspunde: „Dacă sensul vieții este posibil în moara morții, atunci și progresul este posibil.” Apoi, demonstrând neputința absolută a științei umane, a filosofiei și culturii, ba chiar și a religiei în formele sale istorice, în fața acestui rău nesățios și atotdevorator numit moarte, el pune cu amărăciune o întrebare retorică: „Progres? O, ce este tot progresul uman, dacă nu progres spre moarte, progres spre mormânt?” Și își dă singur răspunsul, clar și concis: „Acolo unde există moarte, nu există progres adevărat.”

Rezultă că progresul real există doar acolo unde nu există moarte. Omul-Dumnezeu, Domnul și Mântuitorul lumii, Iisus Hristos, înviat din morți, este învingătorul morții în evenimentul Învierii Sale și, prin urmare, dătătorul sensului vieții și dătătorul darului singurului progres adevărat - progresul spre viața veșnică și *nepieritoare* (cf. Evr. 7, 16) în comuniune cu Dumnezeul cel viu, progresul „*din slavă în slavă*” al Împărăției lui Dumnezeu (2 Cor. 3, 18).

De aceea, Sfântul Părinte face diferența între omul „european”, „occidental”, „modern”, format umanist (pe alocuri scrie: hominístic), pe de o parte, și, pe de altă parte, omul lui Hristos, omul „în Hristos”, și deci, prin urmare, între progresul fals, umanist, și progresul adevărat, teoumanist sau teouman, progresul spre Hristos, apoi în Hristos și, în cele din urmă, „*la măsura vârstei depline a lui Hristos*” (Ef. 4:13). El își ilustrează evaluările și predicțiile privind progresul umanist cu un dialog între Alquist și Elena în tragedia lui Čapek „Roboții universali ai lui Rossum”:

„Alquist: Nana are o carte de rugăciuni?

Jelena: Da, una groasă.

Alquist: Are rugăciuni pentru diferite ocazii? În caz de furtună? În caz de boală?

Elena: Și de ispite, de inundații....

Alquist: Și de progres?

Elena: Nu prea cred.

Alquist: Păcat”.

Opusul acestui „progres”, continuă sfântul, este „progresul divino-uman de la om la Dumnezeu-omul, de la moarte la nemurire”.

Potrivit lui, în contrast cu „evoluționismul științific” (o, cât de măreț sună!), pentru care omul nu este, până la urmă, decât „un animal trecător între animale”, există evoluționismul creștin: „naștere în Hristos, transformare în Hristos, înviere în Hristos”.

În viziunea antropologică și soteriologică a învățătorului de la Celije, pentru Sfânta noastră Biserică Ortodoxă și pentru poporul sârb, cel mai mare învățător al căii care duce spre viață și prin viață, de la nașterea în Hristos până la învierea cu Hristos, a fost și va rămâne pentru totdeauna Sfântul Sava – „cel mai mare arhitect al progresului dumnezeiesc-omenesc din istoria neamului nostru.”

Cuviosul Iustin scrie în încheiere: „Pentru Sfântul Sava, progresul constă în următoarele: a dobândi pe Domnul Hristos, a trăi în El, prin El și pentru El...”

Îndrăznesc să adaug la acestea că, alături de Sfântul Sava, vedem o întreagă pleiadă de sfinți părinți și învățători ai Bisericii Ortodoxe, precum și pe Sfinții Lui Apostoli, iar în centrul lor – pe Singurul care, în întreaga istorie, Se numește pe Sine *Calea, Adevărul și Viața* (Ioan 14, 6) – Dumnezeu-Omul Iisus Hristos.

O sursă: https://mospat.ru/ro/news/92751/